

Улс төрийн тэмдэглэл

(Нэгдүгээр хэсэг)

Зовлолтийн үед Кавказийн бүс нутаг СССР-ийн ард түмний амрах, тухлах дуртай газар байлаа. Грузин, Абхаз, Азарбежиан, Армен, Дагестан улсууд чухам дэлхийн онцог булан бүрээс ирсэн зочдын холд дарагддаг байв. Үнэхээр тийм үе байсан. 20-р зууны сүүлч, XI зууны эхээр нохцол байдал огцом оорчлогдож, энэ нутагт хурцадмал уур амьсгал ноёлох болов. Зовлолт холбоот улс задрахад тэнд тусгаар тогтнолын парад гишгэж байлаа. Гэвч тэд Оросын холбооны хүчирхэг бүгд найрамдах улсынхаа хуучин суурь бүтцийг хадгалж үлдсэн. Харин аажимдаа хав ойрынхондоо нохорсог биш хандлага эзүүлэх болов. 21-р Иймэрхүү нохорсог бус, дайсагнасан гэхээр ааш аяг гаргах болсон улсуудын нэг бол, 21-р “пост зовлолт”-ийн (хэт тусгаарлах) орон зайг бий болгосон Грузин улс юм.

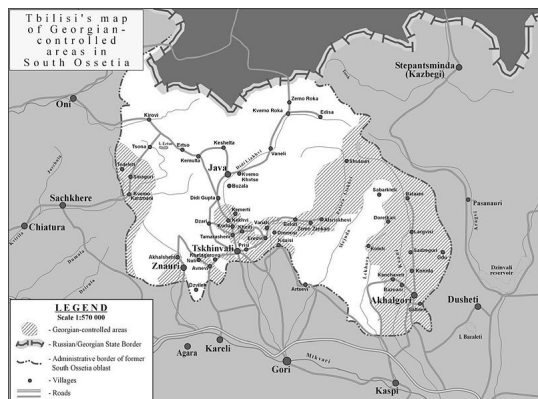
Михиал Саакашвилиг Засгийн эрхэнд гарснаас хойш энэ байдал мэдэгдэхүйц хүчтэй болж ирсэн. Тэр тэнд юуг ч ярьсан бай, тэр яриа нь “зангиагаа зажилсан мэт битүү хатуу” болж онгорох жишээтэй. Тэгээд Грузин улс Оросоос бүх л талаараа улам улмаар алслан холдож, хомсгоо атируулан, царайгаа барилгахын хэрээр Кавказын нуруунаас ирэх аюул занал нэмэгдэх болов. Энэ нь чухам Оросын нолооноос зайлсхийж, зугатаж байгаа юм шиг харагдахын хэрээр, тэд оорийн эдийн засаг улс төрийн үйл явцад ОХУ-аас ирэх тааггүй нолоог оорсдоо бий болгосон хэрэг.

А Улс торийн тухайд тэнд үнэхээр хэвийн бус байдал үүссэн. Нэг үгээр хэлбэл тэдний лидерүүд барууныхан руу шарваж, тэднээс дэмжлэг, тусламж хүсэх болсон нь маш тогтворгүй хийгээд тодорхойгүй нохцол байдлыг үүсгэв. А “Үнэгүй бяслаг зовхон оготнын хавхны хэлэн дээр л байдаг” гэдэг нь хэнд ч ойлгомжтой зүйл атал одгоо Михиал Саакашвили “хавхны хэлэн дээрх тэр бяслаг” руу харалган оготно мэтээр зүтгэлж буй нь түүний хувьд ихээхэн гунигтай бас сургамжтай хувь заяаг оорт нь оноож байна. Эх орноосоо зугатан Украйнд суурьшсан, мон Одесстэй холбогдсон нь хүчтэйгээр барахгүй, тар нярхийсэн А дуу чимээтэй уналт боллоо. А А А А А

А А А Хувьсгалын “сарнай” болж, авилгал хээл хахуульд идэгдсэн цэргүүдийн эзэн гэх Петро Порошенко руу гүйж очиж буй нь түүний нэг шинэ халхавч гэхээс аргагүй. Ингээд түүнийг индэр дээрээс нь хоож буулган, араас нь шүгэлдэж, ёстой л ногоо “Хэдийнээ хвлээхэд удаан биш байсан ...” гэдэг дууг дуулж байгаа юм шиг. Саакашвили зугатсан, харин Грузин юу болов? Мэдээж тэнд ямар ч оорчлолт гарсангүй. Нэр хүнд нь гээгдэж, харгислал, үзэн ядалт, хорсол хилэнгийн үрийг л тарилаа. А Оросод ичгүүр сонжуургүй хориг тавих мэтээр Грузинийг том харж үзэх НАТО-гийн тоглолт “Брюсселийг ширээтэй нь хоморч” болох богоод Орос улс тэр тусам нь “Исламийн улс” хэмээх террорист байгууллагыг олон оронд нэвтрүүлэхийг хориглож, бүх хүчээрээ тэмцсэн билээ. А А

Грузиний улс торийн бодлогын гол асуудал нь, “хэрэвзээ энэ байдал Европын холбоонд ашигтайгаар эргэвэл бид яах вэ?” А гэх мэтээр олон туулай хооход чиглэгдэж байгаа. А Тэд хэрэв НАТО-д элсэнэ гэвэл яах вэ? Оросийн нэгэн лидерийн хэлсэнчилэн ингэсэн тохиолдолд тэдний оршин тогтнол үрэн таран болно гэсэн үг. Грузиний улс торийн ноёдууд далайн чанадад “эзэнтэй” болсон нь тэдний алдаа гэхээс аргагүй. Оноодрийн Оросын зэвсэгт хүчин хийгээд дипломат агентуудын үзэж байгаачилан Аллен Даллесийн хуучин онолоор бол бүүр атомийн бомбог турших хүртлээ тэд салан тусгаарлах хэрэгтэй болно. А Харин Грузин Украйныг пост зовлолтийн орон зайд нэгдэх асуудлыг тулгах замаар хойт атлангийн эвслийг оргожүүлэн жолоодно гэж тооцолж байгаа нь юунд хүргэх вэ? Энэ бол шуудхан л улс торийн морголдоон эрсдэлд хүргэнэ. Ингэснээр тус бус нутаг дахь холбооны улсуудын нийгэм, эдийн засгийн асуудлуудын хүрээнд зохицуулж болохгүй маргаан, үл ойлголцол үүсэх нь мэдээж. Хэрвээ Грузин гэнэтхэн НАТО-гийн гишүүнээр элсвэл яах вэ? Ингэвэл А Кавказийн бус нутаг дахь хүчний харьцаа оорчлогдож, хорш орнуудын аюулгүй байдалд сүүдрээ тусгах нь тодорхой. Ялангуяа Армен, Азербайжаны омоо хүнд асуудал бий болно. Оросын хувьд тун нолоо багатай хэдий ч Кавказийн бус нутагт оршин буй олон сая хүн амын хувьд цус асгаруулах эрсдэл нэмэгдсээр байгаа нь хэр зов шийдэл вэ? Кавказийн олон сая гэр бүл хүүхдүүд, торол торогсдийн омоо аюул нүүрлэж байна. Ийм учраас Грузиний ард түмэн тус улсыг НАТО-д элсэх асуудлаар санал нэгдэхгүй байгаа юм.

2008 оны 8 сард Цхинвалид болсон Орос, Грузиний цэргийн морголдооний сургамж, одоог хүртэл олонхи грунзичвудийн зүрх сэтгэлд томоохон сануулга болсоор байна. Хилийн чанад дахь НПО-гийн нэр алдартнуудын хэсэг бусаг толооллвуд Грузинийг НАТО-д элсүүлэн, “харж үзэх” явдлыг яаравчлуулах талаар саналаа илэрхийлсээр байна. Гэвч ард түмний олонхийн үзэж байгаагаар энэ нь авилгал, хээл хахууль, үндэсний цоонхвудийн алагчлал, ялгаварлан гадуурхалт, эдийн засгийн тэгш бус байдлыг цэцэглүүлж, дотоодын морголдоонийг урин дуудах нь зайлшгүй юм.

Чухам тэр вед АНУ, Европийн холбоотнууддаа шахалт үзүүлж, “Хойт Атлантын эвсэл дэх Грузиний асуудал” гэгчийг босгож ирэх богоод үнэндээ бол энэ нутаг дэвсгэрт хорш зэргэлдээх Ираний эсрэг чиглэгдсэн “багт” дайн дэгдээж, зовхон оорийн эрх ашгийн эсрэг сайтар халхлагдсан ээлжит вйл ажиллагаагаа явуулах боломж бүрдэх юм. А

Бас нэг дурсамжийг сохож үзвэл Афганистанд болсон “Аюулгвийн ажиллагаа , тогтвортой байдалд дэмжлэг үзүүлэх” чиглэл, (даалгавар) бүхий цэргийн сургуульд оролцогчдын дүгнэлт хэмээн нэгэн сувгаар мэдээлэхдээ “Грузинчвуд цаг веийнхээ нохцол байдлыг нэвтэрхий мэдэрснээр цэргийн техник бүрэн зэвсэглэлд ач холбогдол огч, НАТО-гийн улс орнуудтай ойртож нохорлох болов. Саакашвили цэргийн зэвсгийн нооц агуулахуудыг дүүргэж, бүрэн нооцтэй байлгахгаар шийдвэрлэсэн нь үүнийг харуулж байна. Орос улс үүнээс болгоомжиллохдоо 2008 онд омнод Осетиний ард түмнийг омноо сорхүүлэхийг чухалчилсан” хэмээжээ.

Тэгвэл огтхонч тийм юм болоогүй гэдгийг хэлэх хэрэгтэй. Тухайн бүс нутаг дахь Оросын зэвсэг, техникийн нооц оноодор ч гэсэн хангалттай түвшинд байна. Абхаз болон Омнот Осетин нь Орос улсын стратегийн найдвартай холбоотон гэдэг нь илэрхий хэвээрээ байгаа богоод 2008 онд тухайн бүс дэх анхны бие даасан, хараат бус, бүгд

найрамдах улс болсон юм. Тбилис энэ орныг цэрэг дайны туршилтын талбарт тооцогддог нутаг орны жагсаалтаас хассан хийгээд тухайн улсын хараат бус тусгаар орших эрхийг Москва ямар ч татгалзах шалтгаангвйгээр хвлээн зовшоорсон билээ. Харин Европын холбоо болон АНУ дээрхийн жишээгээр дэгс, гажуу мэдээллийг твгээн дэлгэрввлэхийн толоо ихэд чармайж байгаа юм. Энэ нь тэдний хувьд Оросын холбоотнуудын тархай бутархай бус нэгдмэл холбоо харилцааг сарниулахын тулд нэр хвндийг нь хазайлгах, гутаах гэсэн нэг оролдлого.Â Тvvнчлэн энэ нь 2008 ондÂ Абхаз болон Осетинд Оросын Засаглал бий болсноор тэдгээр улсууд нэг гараа алдсан мэт болсон, томоохон алдаа гаргасан хэмээн ухуулж, тухайн улс оронд буй цоонхvvдийн дунд барууны либераль (хага лан бутаргах

)
взэл санааг шургуулан дэлгэрввлэх тактик гэдэг нь бvхэнд ойлгомжтой.Â Оноодор Абхаз болон омнoд Осетиний хогжилд дэм болж буй хамгийн сонирхолтой тvнш, тусгаар байдлаа тогтвортой хадгалахад нь внэнч нохор болж буй улс орон бол Орос улс гэдэгтэй маргашгвй.

Орос Абхазын харилцааны вйл явцад байгаа нэг засагдашгвй хохиролтой звйл бол Абхазын эрх баригчдын дунд хэт внэдсэрхэг вээлтнvvдийг вй олноор нь оруулж ирсэн явдал. Одоо Абхазын БНУ-д хvний эрх, эрх чолоогоор гул барин, ард тvмэн, ялангуяа освор залуусын сэтгэлгээг автоматаар хэт домогжуулан, хийрхvv вээл сурталд автуулах вйл явц идэвхтэй явагдаж байна. Тухайлбал хорш зэргэлдээ Турк улс л гэхэд Абхазид “Залуучуудын хэтийн ирээдвй “ хэмээн гоёчилж нэрлэсэн, внэндээ бол Абхазуудын дунд Туркын элит (тэргvvлэх) суртлыг нэвтрvvлэхэд чиглэгдсэн арга хэмжээнvvдийг нэг бус удаа зохион байгуулах болов. Туркын их дээд сургуулиуд Абхазын еронхий боловсролын сургууль тогсогчдийг внэ толборгвй эслvvлэн суралцуулах, турк хэл сургах саналыг шургуу тавьж, тийм аянууд орнvvлж байна.Â Â

Â Абхазид Исламийн шашин нэвтрэх болов. Одоо тэдэнд намагт шигдэж буй холоо яаж болгоомжтой сугалж авах вэ гэдэг асуудал тулгарч байна. Исламийн суртал энэ улсын бvхий л хот, тосгонуудаар тархаж эхэлжээ.Орон нутаг дахь мусульманчууд Абхазид Исламийн сvм барих тосол хэлэлцсэн аж. Тэгвэл тvvнийг ямар арга замаар барих вэ? Анкара энэ улс оронд шашин нэвтрvvлэх дуршлаа огтхон ч нуухгвй байгаа нь нэгийг хэлээд огч байгаа хэрэг. Â Туркээс тус улсад эдийн засгийн олон янзын тосол хэрэгжvvлэх явдал бол мэдээж вvний хvрээнд хийгдэж буй ажил богоод Абхазын орон нутгийн захиргааны зарим тvшмэлvvд ихэд сонирхон дэмжиж, Туркийн холбоотон болж байгаагаа илэрхийлсэн нь ч бий. Оороор хэлбэл Абхаз дахь улс торийн нохцол байдал хэвийн биш болж ирэв. Хэрвээ внэхээр ийм нохцол байдал ноёлох юм бол хэзээ нэгэн цагт Абхаз зовлолтийн вейнх шиг Грузин ССР-ийн бvрэлдэхvvнд орж, автономит эрхтэй болно гэсэн вг.

Нэгэн мэдээллийн агентлагийн сонордуулсныг иш татвал. Австрийн тэргүүлэх дипломат Себастьян Курц

Â
Европын холбооны гүнзгий мороодлийг тунхаглахдаа “орогдол босуулуудыг Европын холбооны улсуудад хувааж тараан байршуулах явдал бол шийдэвэрлэх хамгийн чухал асуудал” гэжээ. Түүний санаагаар бол Грузин улс үнд хамгийн сайн тохирох улс юм байна. Грузиний Генштаб

(
дарга
)

В.Чачибая оорийн батлан хамгаалах яамны сайд Л.Изориягаар дамжуулан НАТО-гийн эвслийн тэнгисийн цэргийн хүчнийг “Поти”-гийн боомтуудад тархаан байршуулах санал уламжилжээ. Нэг үгээр хэлбэл Хар тэнгисийн орчимд НАТО-гийн холбоотнуудын цэргийн эвслийг бий болгоно гэсэн үг. Â Цаашилбал “Монтрегийн конвенц”-ийн дагуу Туркид цэргээ нэвтрүүлэхийг хэдэнтээ гуйсан тэр гуйлтыг зовшоорох хэрэг бий болох биз. Изориягийн хамтран зүтгэгч Г.Б. Лешь үүнийг мон дэмжиж байгаа. Цаад санаа нь юу гэвэл маш энгийн. Одоо Орос улс Хар тэнгисийн орчмыг бүхэлд нь эзэмшиж байгаа. Тэгэхээр үүний эсрэг хүчнийг бий болгож, дараа нь Крым рүү нэвтрэх явдал нэн чухал болж байгаа хэрэг.

Грузинчууд улс гүрнүүдийн түүхийн сургамж, урьд омнийн явдлыг огт анхаардаггүй нь тоогүй хэрэг. Сануулбаас: урьд нь Европын холбоо ёстой ногоо Оросын зүйр үгд гардагчилан “элэг буруу шалтаг” гаргаж “зохиолын баатрууд”-аа бидэнд огтхон ч падгүй хэмээн ичгүүр сонжуургүйгээр хоож туусан. Гэтэл одоо болохоор МИД-ийн гол улс болох Австри улсын лидер моноох оргодлуудыг эсрэгээр нь бамбай болгоод барьчихсан зогсох.

Бас сануулахад: Потид цэрэг байршуулах НАТО-гийн санал нь энэ оронд үнэхээр аюул түгшүүрийг дуудна хэмээнÂ Балканы улсууд болон Египед бас Грузин улс ч татгалзаж байсан нь саяхан.Â Â

Энд тодорхой аюул нүүрлэж байгааг дурьдвал. Нэгдүгээрт тэд илүү донгүүр чадварлаг тэнгисийн цэргийн баазаа Оросын хилд аль болох ойртуулж байршуулна. Бид хариуд нь Сербед “оперативийн бааз”-аа байршуулах боломжтой л доо.Â Сербийн еронхийлогч Николай ч үүнийг талархалтайгаар хүлээн авна. Гэвч нэг гол асуудал нь энд оор аюул бий.

Хоёрдугаарт Европд цагаачны дүрээр нууцаар орогнож буй дундажаар 1000 илүү

терористууд бий. Тэд цаг ирэх бүр улам олширно. Оноо гэхэд бүхий л хориотой бүлэглэлүүдийн толооллууд Сирид нэвтэрч, Оросод заналхийлж байгааг бид мэдэж байгаа. Тэднийг Грузиний нутаг дэвсгэр даяар тархаан байрлуулахыг зовшоорох юм бол чадмаг, түрэмгий хэсгүүд нь баруун Грузиний засаг захиргааг цэргийн бүлэглэлийн түшиц газар болгон хувиргаж, омнод Осетин, Абхазийн эсрэг одоон хатгалага зохион байгуулж эхлэнэ. Үүнд Хэдхэн хоногийн омно НАТО-гийн цэргийн хорооны дарга, генерал Петр Павел хэлэхдээ “ОХУ Бүгд найрамдах улсуудаа эргүүлэн татахад урин дуудаж байна. Грузин улс 2008 онд алдсан газар нутагтаа эргүүлэн хяналтаа тогтоохыг маш ихээр хүсэж, ийм ажиллагаа явуулахыг дэлхий дахинд тулгаж байна” гэсэн байна.

Дараагийн нэг ээдрээтэй зураг гэвэл: Орос улсын хилийн дагууд дахин нэг “хүчдэл”-ийн голомт”-ийг бий болгох тухайд санал нэгтгэсэн байна. “Сулбагар оюун санаатай нутгийн үндэстнүүдийг тэмцэлд оргоод ч ач холбогдолгүй байдгийг амьдрал нотолсон юм” хэмээн Михаил Лерментов нэгэнтээ “Шулмасууд” зохиолдоо бичсэн байдаг. Үүнд

“Дайн удаан үргэлжлээгүй”, хулчгар Грузинууд дайжин, зугатаж одсон” Харин дараа нь үүний толоо баярлан дэвхцэх хэн нэгэн гарч ирэх нь лав. Үүнд бүх талаараа хамгийн сайн тохирч байгаа этгээд гэвэл бармалейчууд буюу тэдний лидер Абу - Бакр аль – Багдад. Тэд л нооц хүчээ ийшээ илгээх болно. Үүнд Тэнгисийн цэргийнхний дэмжлэгтэйгээр цэргүүд болон нутгийн иргэд нэн аюултай бодлогод татагдан орж, түүний золиос болоход ойрхон байна. Үүнд Шинэ Цхинвал Грузиний “Град”-ийн цохилтон доор нуран унахад ойртоод байна гэвэл бид гайхах хэрэггүй болж байна. Үүнд Түүний хойноос нутгийнхнийг биш зовхон гаднын цэргүүдийг ирүүлэхээр хэдийн бэлдчихсэн байх. Манай дэлхийн хамгийн чадварлаг гэсэн цэргийн хүчнийхнээс илгээх нь магад. Үүнд

Кавказийн самуун

Бичсэн туруу

2017 оны 6-р сарын 14, Лхагва гариг, 15:52

Кавказийн бvс нутаг нийтдээ ийм асуудалтай А биш л дээ. Гэхдээ Грузиний тухайд гэвэл зовхон мордлого мошголтонд орсон хvмvвс гэлтгvй ондор тvвшний дипломатууд ч ийм бодол эрмэлзэлэлтэй байгаа нь ажиглагдаж байна. Тэд оорийн чадлаар ходелморлож, тэмцэж биш харин далайн чанад дахь эздийнхээ зааврыг биелvвлэгч болохыг илvвд vзэж байгаа нь Оросын омнод хилийн дэргэд аюулын голомтыг vвсгэж байгаа юм.

(Yргэлжлэл бий)

Дмитрий СОКОЛОВ

Орчуулсан Г.ТөрмөнхА